

*ΚΙ ΟΜΩΣ
ΔΕΝ
ΚΟΙΜΟΜΟΥΝ*

ΖΑΝΕΤΑ ΚΟΥΤΣΑΚΗ

ΚΙ ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΚΟΙΜΟΜΟΥΝ

Το κλάμα του μωρού από το διπλανό διαμέρισμα τον ξύπνησε. Αρνούμενος να δεχτεί πως ο ύπνος του διακόπηκε έτσι απότομα, κράτησε τα μάτια του κλειστά. Έπρεπε να θυμηθεί να ρωτήσει την μητέρα του αργότερα, αν κι εκείνος είχε το ίδιο ενοχλητικό και διαπεραστικό κλάμα όταν ήταν μωρό. Δεν είχε δει ποτέ αυτό το μικρό πλασματάκι, μονάχα το άκουγε και απορούσε, «μα καλά δεν το ακούει κανείς τόση ώρα;» Ελάχιστους από τους γείτονες γνώριζε, μια και η Ελένη, η τριαντάχρονη μητέρα του, δεν του επέτρεπε να βγαίνει συχνά από το σπίτι. Και ο ίδιος όμως δεν το επιδίωκε. Ακόμη και σε τόσο μικρή ηλικία, ενοχλούταν απίστευτα από τους ψίθυρους που άκουγε πίσω από την πλάτη του.

«Ο γιος της Ελένης είναι ο μικρός!» Έλεγαν οι γυναίκες του ορεινού χωριού στο οποίο εδώ και κάμποσο καιρό έμεναν μάνα και γιος, όλο κακία και ειρωνεία, λες κι αυτός δεν είχε δικό του όνομα. Υπήρχαν κι εκείνες που καθώς τον έβλεπαν, έπιαναν τον γιακά τους και τον ταρακουνούσαν λέγοντας «μακριά από μας, ούτε το όνομα της δεν θέλω να λέω!»

«Ο γιος της Ελένης είναι ο μικρός!» Έλεγαν και οι άντρες του χωριού καθώς περνούσε από μπροστά τους. Όμως η δική τους χροιά δεν ήταν ποτισμένη με κακία, άλλα με πονηριά. «θα την κανονίσω από εβδομάδα αυτήν, να πληρωθώ πρώτα», συνέχιζαν και ο μικρός Πάνος απορούσε τι σχέση θα μπορούσε να έχει το ένα γεγονός με το άλλο και τι είχε κάνει η μάνα του και ήθελαν να την «κανονίσουν».

Το βρέφος είχε πια σταματήσει το τσιριχτό κλάμα του και πιάτα ακούγονταν να χτυπούν μεταξύ τους πίσω από τον τοίχο που χώριζε τα δύο σπίτια. Παλιό κτίσμα, με τοίχους ανίκανους να απομονώσουν τον ήχο ακόμη και από τις φωνές. «Μίλα πιο σιγά και χαμήλωσε επιτέλους την τηλεόραση!» μουρμούριζε συχνά η Ελένη, μιας και αρκετά δικαιώματα είχε δώσει σε τούτη την αρκετά μικρή, κλειστή κοινωνία. Το τελευταίο πράγμα που ήθελε ήταν να αρχίσουν να της κάνουν παρατηρήσεις για την φασαρία.

Ο Πάνος, τέντωσε τα μικρά του πόδια, παρασέρνοντας τα σκεπάσματα. Αμέσως, ένιωσε την παγωμένη ατμόσφαιρα να τον περικυκλώνει. Για μια στιγμή σκέφτηκα να κουκουλωθεί ξανά και να κοιμηθεί για ώρες ακόμη, όμως δεν το έκανε. Ο ήχος που ακούστηκε από το στομάχι του, τόνισε πως η ώρα ήταν ήδη περασμένη. Κρέμασε τα πόδια από το στενό του κρεβάτι, ψάχνοντας με το βλέμμα για τις παντόφλες του. Όταν επιτέλους τις βρήκε αναγκάστηκε να μπει σχεδόν ολόκληρος κάτω από το κρεβάτι για να τις πιάσει. Σέρνοντας τα βήματά του, και νιώθοντας πως θα του έπαιρνε αρκετή ώρα ακόμη ώσπου να ζυπνήσει για τα καλά, άνοιξε την πόρτα του δωματίου και βγήκε.

Η Ελένη κοιμόταν στον καναπέ. Στο χοντροκομμένο ξύλινο τραπεζάκι μπροστά από το ξαπλωμένο της σώμα, δυο ποτήρια που σκορπούσαν ασύστολα το βαρύ άρωμα του κρασιού υπήρχαν μονάχα και ένα τασάκι γεμάτο με αποσίγαρα. Προφανώς ο ύπνος την είχε συναντήσει χωρίς εκείνη να τον περιμένει να κάνει την εμφάνισή του τόσο απότομα. Μπορεί όλοι οι υπόλοιποι άντρες να έπρεπε να κλείσουν ραντεβού μαζί της για να τη δουν ξαπλωμένη, ο Μορφέας όμως ερχόταν οπότε ήθελε, χωρίς

προειδοποίηση και χωρίς καμιά αναστολή, κλείνοντάς την στην αγκαλιά του και παρασέρνοντάς την σε έναν ύπνο τόσο βαθύ όσο και πολύωρο. Άλλες φορές πάλι, μην καταφέροντας να κλείσει μάτι από την υπερένταση που είχε, αναγκαζόταν να ψάξει για το κουτάκι με τα υπνωτικά χάπια που είχε καλά κρυμμένο στο μικρό ντουλάπι με το κόκκινο σταυρό που υπήρχε σε μια γωνιά του μπάνιου. Όταν κοιμόταν με τη βοήθεια των υπνωτικών, καμιά περίπτωση δεν υπήρχε να ξυπνήσει πριν το μεσημέρι. Κουλουριασμένο και στριμωγμένο όσο γινόταν το σώμα της, μαρτυρούσε την υπερπροσπάθειά του να συντηρήσει την θερμοκρασία του. Ο αναπάντεχος ύπνος της, δεν της είχε δώσει καν την ευκαιρία να σκεπαστεί για να προφυλαχτεί από το τσουχτερό κρύο. Επιστρέφοντας στο υπνοδωμάτιό του ο Πάνος, άρπαξε βιαστικά, σχεδόν βίαια την κουβέρτα του και επιστρέφοντας σκέπασε την Ελένη ως το πιγούνι. Ανακουφισμένος που η μητέρα του δεν θα κρύωνε πια, άφησε έναν αναστεναγμό κι έμεινε να την κοιτά για λίγες στιγμές. Οι μαύρες της μπούκλες κάλυπταν σχεδόν όλο το μέτωπό της, ενώ κάποια πιο αντίθεση, χώριζε το όμορφο πρόσωπό της στα δυο και κατέληγε να πλακώνεται από τον ώμο της και πλέον από τη χοντρή κουβέρτα. Τχνος μακιγιάζ δεν υπήρχε στο δέρμα της, άλλα και τι μ' αυτό; Εκείνο παρέμενε αψεγάδιαστο.

Ο μικρός μπήκε στο μπάνιο κλείνοντας την πόρτα πίσω του. Κοιτάζοντας στον καθρέπτη, ένα χαμόγελο σχηματίστηκε στην άκρη των χειλιών του. Τα μαλλιά του, ακούρευτα καθώς ήταν, χωρίζονταν σε μαύρες τούφες και υψωνόταν προς διάφορες κατευθύνσεις, κάνοντάς τον να φαίνεται αστείος ακόμη και στον

ίδιο του τον εαυτό. Πλησίασε ακόμη πιο κοντά στον καθρέφτη και κοίταξε την περιοχή πάνω από τα χείλη του. Πότε επιτέλους θα έβγαζε μουστάκι; Πότε θα μπορούσε να παίρνει μόνος του αποφάσεις; «Όταν γίνεις άντρας και βγάλεις μουστάκι, τότε θα μπορείς να λες της μάνας σου να χαμηλώσει τη μουσική για να μη σε ενοχλεί», του είχε πετάξει, φτύνοντας τις λέξεις ένας «φίλος» της Ελένης, όταν είχε παραπονεθεί για την ένταση της μουσικής, κάποιο βράδυ που ήθελε να χαλαρώσει διαβάζοντας τα αγαπημένα του κόμικς, αγκαλιά με το μαξιλάρι. Από εκείνη τη μέρα, σχεδόν κάθε πρωί, κοιταζόταν με αγωνία στον καθρέφτη για να δει αν το πολυπόθητο μουστάκι είχε κάνει την εμφάνισή του το προηγούμενο βράδυ καθώς κοιμόταν.

Εριξε νερό στο πρόσωπό του. Η πολύ χαμηλή θερμοκρασία του, τον αφύπνισε την ίδια στιγμή. Όλο το σώμα του αναρίγησε, κάνοντας τον να μετανιώσει για την προηγούμενη επιθυμία του να πλύνει και τα δόντια του. Θα το έκανε αργότερα, άλλωστε το στομάχι του που συνέχιζε να κάνει περίεργους θορύβους, του τόνιζε πως απαιτούσε να λερώσει τα δόντια του ξανά, μασώντας την τροφή που θα το γέμιζε. Πίεσε τον εαυτό του να βρέξει για ακόμη μια φορά τα χέρια του και να βάλει λίγο νερό στα μαλλιά του πριν τα χτενίσει. Η αστεία εικόνα που αντίκριζε στον καθρέφτη πριν, είχε πια χαθεί. Πλησίασε για ακόμη μια φορά παρατηρώντας πιο προσεκτικά το σημείο πάνω από τα χείλη του, άλλα τίποτα. Καμιά τρίχα, ούτε καν χνούδι. Απογοητευμένος, βγήκε από το μπάνιο, σέρνοντας ξανά τα πόδια του.

Γέμισε το μπρίκι με νερό και το ακούμπησε στο μικρότερο μάτι της κουζίνας. Τα δώδεκα χρόνια της ηλικίας του, δεν ήταν

εμπόδιο στην ανεξαρτησία και στην αποδοχή των ευθυνών του. Δεν ήταν λίγες οι φορές άλλωστε, που μην καταφέροντας να ξυπνήσει τη μητέρα του, αναγκαζόταν να βράσει μακαρόνια για τον ίδιο και για εκείνη, καθώς μεσημέριαζε και η πείνα τον εξαντλούσε από τη μια και δεν τον άφηνε να συγκεντρωθεί στην μελέτη του από την άλλη. Η Ελένη, όταν πια ξυπνούσε, τον ευχαριστούσε για το γεμάτο πιάτο που έβρισκε σεβριρισμένο και σκεπασμένο στο τραπέζι και ας είχαν λασπώσει τα μακαρόνια μέσα σε αυτό. Γεμάτη τύψεις κι ενοχές, τον αγκάλιαζε και προσπαθούσε να δικαιολογήσει τον εαυτό της για το αργοπορημένο της ξύπνημα. «Δεν πειράζει μαμά, το ξέρω ότι άργησε να φύγει ο κύριος Γιώργος χθες.» Την παρηγορούσε ο μικρός Πάνος προκειμένου εκείνη να μη βάλει για άλλη μια φορά τα κλάματα όπως κατά καιρούς συνέβαινε. Άλλες νύχτες αργούσε ο κύριος Γιώργος να φύγει, άλλες ο κύριος Κώστας, άλλες πάλι ο πιτσιρικάς από την κάτω γειτονιά. Γυναίκα δεν είχε πατήσει ποτέ το πόδι της στο σπίτι τους. Ο Πάνος ρώτησε την Ελένη γιατί συνέβαινε αυτό, τις πρώτες μέρες που εγκαταστάθηκαν στον τόπο αυτόν. Εκείνη όμως απέφυγε να του απαντήσει, λέγοντας πως οι άνθρωποι του χωριού ήταν παράξενοι και δεν δεχόταν έτσι εύκολα τους ξένους που έρχονταν να εγκατασταθούν εκεί κατά καιρούς.

Άδειασε το ποτήρι με το καυτό γάλα χωρίς να πάρει ανάσα. Το γέμισε ξανά με νερό και το άφησε μέσα στη γούρνα του νεροχύτη, για να μην ξεραθεί όπως ακριβώς του είχε ζητήσει η μάνα του να κάνει. Έριξε μια ζακέτα, που βρήκε ακουμπισμένη στην καρέκλα, στην πλάτη του και βγήκε στη βεράντα χωρίς καν να φορέσει τα

μανίκια. Το τσουχτερό κρύο που τον χαστούκισε, τον έκανε να σκεφτεί πως έπρεπε να βιαστεί. Πήρε στα χέρια του το κασόνι που βρισκόταν δίπλα από την πόρτα της εισόδου και άρχισε να το γεμίζει με ξύλα. Σχεδόν τα πέταγε μέσα, κάνοντας την πλαστική επιφάνεια να διαμαρτύρεται, τρίζοντας. Τα χοντρά κλαδιά προσγινόταν με πάταγο και για μια στιγμή σκέφτηκε πως ίσως να την είχε ζυπνήσει με όλον αυτό το θόρυβο που έκανε. Μείωσε την ταχύτητα και κατά συνέπεια και τον θόρυβο, στοιβάζοντάς τα πιο μαλακά και από κοντινότερη απόσταση. Όταν πια δεν χωρούσαν άλλα ξύλα στο κασόνι, το σήκωσε αφήνοντας ένα ελαφρύ αγκομαχητό να ξεγλιστρήσει από τα βάθη του μικρού του στήθους. Στάθηκε για λίγες στιγμές εκεί, με το φορτίο να τον βαραίνει και κοίταζε γύρω του. Τα ξύλα είχαν λιγοστέψει αρκετά, σύντομα θα έπρεπε να ζητήσουν από τον φίλο της Ελένης τον Μανώλη να τους φέρει άλλα. Αυτό βέβαια θα σήμαινε πως θα έμενε στο σπίτι τους ως αργά, όμως δεν τον ένοιαζε. Άλλωστε ο Μανώλης ήταν ένας από εκείνους που συμπαθούσε. Δεν τον πείραζε να πέφτει για ύπνο ξέροντας πως εκείνος ο άντρας θα μιλούσε με τη μητέρα του για κάμποση ώρα ακόμη. Το τι έλεγαν δεν το ήξερε, μια και η μουσική κάλυπτε σχεδόν ολοκληρωτικά τον ήχο της φωνής τους. Η Ελένη ήταν κάθετη πάντα σε αυτό «Πιες νερό και πήγαινε στο μπάνιο πριν ξαπλώσεις. Δεν έχει πάνω κάτω στο σπίτι όταν έχω παρέα. Και στο δωμάτιο μου δεν θα μπαίνεις ποτέ, έχουμε κουβέντα που δεν σηκώνει διακοπές!»

Παρατήρησε πως η κληματαριά πάνω από το κεφάλι του είχε πια ξεραθεί εντελώς. Τα φύλλα της ξερά και μουσκεμένα από τη νυχτερινή βροχή, σκέπαζαν το χρώμα κάτω από τα πόδια του,

βαραίνοντας την ατμόσφαιρα με τη μυρωδιά της μούχλας και της σαπίλας. Τα κλαδιά της κρέμονταν πάνω από το κεφάλι του γυμνά και άχαρα. Το παιδικό μυαλουδάκι του τα παρομοίασε με φίδια που είχαν ξεκολλήσει από το έδαφος και είχαν αρχίσει τις πτήσεις, καθώς κουνιόταν πέρα δώθε παρασυρόμενα από τον άνεμο. Αυτές ήταν και οι μόνες εικόνες που αντίκριζε, καθώς ο τοίχος του διπλανού σπιτιού δεν άφηνε άλλα περιθώρια. Λίγα κομμάτια πεσμένου σοβά τον έβαλαν στον πειρασμό να σκαλίσει με τα δάχτυλά του, φανερώνοντας έτσι περισσότερα τούβλα, όμως τα χέρια του κρατούσαν ακόμη το βαρύ κασόνι και άλλωστε οι πιτζάμες του ήταν πολύ λεπτές για να τον κρατήσουν ζεστό όση ώρα θα εκτελούσε το παιχνιδιάρικο αυτό έργο του. Υποσχέθηκε στον εαυτό του να το κάνει κάποια στιγμή μέσα στη μέρα που θα ακολουθούσε και έκανε να μπει ξανά μέσα. Κοίταξε τα πόδια του και προβληματίστηκε καθώς, τόσην ώρα που στεκόταν και με τόσο βάρος που σήκωνε, οι παντόφλες του είχαν σχεδόν βυθιστεί στο βρεγμένο χώμα. Δεν προσπάθησε καν να της καθαρίσει στο πατάκι που βρισκόταν έξω από την πόρτα της εισόδου. Αντί αυτού, σχεδόν τις πέταξε, τινάζοντας τα πόδια του πριν μπει. Κι έτσι, ξυπόλυτος και με το κασόνι γεμάτο ξύλα στα χέρια, πλησίασε το τζάκι, αφού έκλεισε την πόρτα πίσω του με τη βοήθεια του γονάτου του. Κοίταξε τα σημάδια που είχαν σχηματιστεί στις τρυφερές παλάμες του από την πίεση του πλαστικού κασονιού και τα έτριψε προσπαθώντας μάταια να τα εξαφανίσει.

Τη διαδικασία την είχε μάθει καλά. Σαν ιεροτελεστία του φαινόταν κάθε φορά το άναμμα του τζακιού. Λίγο λάδι στην

κουβριασμένη χαρτοπετσέτα κι έπειτα φωτιά και μικρά, λεπτά ξυλαράκια από πάνω. Λίγο αργότερα τα πιο χοντρά και πριν το λάδι να καεί ολοσχερώς και η φωτιά να σβήσει, πετρέλαιο στα υπόλοιπα ξύλα. Πέρασε πολύς καιρός για να τον εμπιστευτεί η Ελένη και να τον αφήσει να πιάσει το πετρέλαιο στα χέρια του. «Είσαι μικρός ακόμη, δεν ξέρεις τι ζημιά μπορεί να κάνει αυτό το πράγμα. Μπορεί να κάψει εσένα, εμένα και όλο το σπίτι!» Αργότερα όμως, όταν είδε κι απόειδε πως δεν ήταν δυνατόν ο μικρός να κάθεται στο κρύο δωμάτιο ώσπου εκείνη να ξυπνήσει έπειτα από την κατανάλωση των υπνωτικών χαπιών, του επέτρεψε να το χρησιμοποιεί προκειμένου να ανάβει το τζάκι, τονίζοντάς του συχνά το πόσο επικίνδυνο ήταν.

Ο Πάνος πήρε ένα φθαρμένο δερμάτινο σκαμπό και κάθισε δίπλα στο αναμμένο πλέον τζάκι. Τέντωνε κάθε τόσο τα χέρια του, προσπαθώντας να τα ζεστάνει και κοίταζε γύρω του παρατηρώντας τον χώρο που φωτιζόταν περισσότερο από τη φλόγα, πάρα από το λιγοστό φως που έμπαινε από τις κλειστές ακόμη γρίλιες του παράθυρου. Η χοντρή γκριζα κουρτίνα, εμπόδιζε ακόμη περισσότερο το φως να εισβάλει και να φωτίσει τον χώρο. Έμεινε εκεί για ώρα, σιωπηλός, βάζοντας κάθε τόσο ακόμη ένα ξύλο στην φωτιά για να κρατήσει το δωμάτιο ζεστό ώσπου να ξυπνήσει η μητέρα του.

Καθισμένος στο ίδιο πάντα σημείο και με τους αγκώνες του να ακουμπούν τα πεταχτά του γόνατα, βάλθηκε να την παρατηρεί. Ήταν όμορφη γυναίκα η μάνα του. Έτσι όπως την αντίκριζε, με τα μάτια κλειστά και το στόμα μισάνοιχτο, απόρησε γιατί ο πατέρας του την είχε εγκαταλείψει όταν έμαθε πως θα γεννούσε

το παιδί του. Πώς μπόρεσε να την ξεχάσει και να μην ασχοληθεί ποτέ ξανά μαζί της; Πάντα ήταν περίεργος να μάθει τι ακριβώς είχε συμβεί, η Ελένη σαν αϊλουρος όμως, ελίσσονταν γύρω από τις λέξεις επιδέξια, καταφέρνοντας πάντα να οδηγήσει την κουβέντα κάπου αλλού. Και αν οι προσπάθειές της δεν οδηγούσαν στο επιθυμητό αποτέλεσμα και τα πράγματα άρχιζαν να δυσκολεύουν με τον Πάνο να δείχνει επιμονή και απαίτηση να πάρει απαντήσεις, εκείνη πεταγόταν σαν ελατήριο, προσποιούμενη πως είχε ξεχάσει να βάλει πλυντήριο ή να σιδερώσει το παντελόني που εκείνος ήθελε να φορέσει αργότερα.

Ο Πάνος ένιωσε μεγάλη χαρά, όταν είδε τα μάτια της Ελένης να πεταρίζουν. Είχε αρχίσει να βαριέται αφόρητα και πίστευε πως αν έμενε για λίγη ακόμη ώρα στο σκοτεινό εκείνο δωμάτιο, θα το έπαιρνε κι εκείνον ξανά ο ύπνος κι ας κόντευε μεσημέρι.

«Τι ώρα είναι;» Ακούστηκε η φωνή της μπερδεμένη με τον ήχο από ένα μακρόσυρτο χασμουρητό.

«Είναι δώδεκα και τέταρτο, μαμά. Να σου κάνω καφέ;» Προσπάθησε να της φτιάξει τη διάθεση ο μικρός πριν καλά καλά ανοίξει τα μάτια της.

Την αγαπούσε πολύ την μάνα του. Καταλάβαινε πόσο κουραζόταν και πόσο ταλαιπωρημένη έδειχνε τον τελευταίο καιρό. Αυτό ήταν κάτι που από τη μια τον έκανε να την εκτιμά περισσότερο, από την άλλη όμως τον λυπούσε αφάνταστα. Δεν είχε πια αντοχές, ούτε και κουράγιο να παίζει μαζί του όπως έκανε άλλοτε, τότε που ζούσαν στην πόλη και εκείνη δούλευε ταμίας σε ένα αρκετά μεγάλο μαγαζί με παιχνίδια. Από τότε που

ήρθαν σε αυτό το χωριό, όλα πήγαιναν προς το χειρότερο. Είχε συλλάβει αρκετές φορές τον εαυτό του να επινοεί διάφορα τεχνάσματα, προκειμένου να καταφέρει να πείσει την Ελένη να φύγουν ξανά για την πόλη. Εκείνη όμως, ήταν ανένδοτη, λέγοντας πως το ενοίκιο ήταν φτηνό και το σχολείο ήταν κοντά στο σπίτι και άλλες τέτοιες δικαιολογίες που στα αυτιά του Πάνου ακούγονταν σαν ένα απλό μπλα μπλα μπλα...

Η Ελένη ένιωσε τα γόνατα της να τρίζουν καθώς τέντωνε τα πόδια της. Το μυαλό της ήταν αδύνατον να συγκεντρωθεί και δεν άκουσε καν την ερώτηση του γιου της. Το μόνο που κατάφερε να πει ήταν ένα «άσε με να κοιμηθώ λίγο ακόμη» κι έπειτα έπεσε ξανά σε λήθαργο. Ο Πάνος τρομερά απογοητευμένος, ένιωσε να θυμώνει. Όχι με τη μητέρα του, μα με ολόκληρη την ύπαρξή του, τη δική της, με το σπίτι και με τη ζωή που είχαν αναγκαστεί να κάνουν εξαιτίας του πατέρα του. Πόσο μίσος βγήκε ξάφνου στην επιφάνεια για έναν άνθρωπο που δεν γνώριζε καν! Πόσα ήθελε να του πει, να του φωνάζει, να ουρλιάζει μέσα στο αφτί του! Ευχήθηκε να μπορούσε να αλλάξει τα πάντα στη ζωή του μα και στη ζωή της μητέρας του. Ήθελα να κλείσει τα μικρά του μάτια κι έπειτα, καθώς θα τα άνοιγε ξανά, όλα να ήταν τελείως διαφορετικά. Ήθελε να δει τη μάνα του ξανά στολισμένη και καλοντυμένη όπως τότε, μα πάνω από όλα ζύπνια. Ήθελε να επιστρέψει στο παλιό σπίτι που έμεναν κι ας χρειαζόταν να περιπατάει είκοσι λεπτά κάθε πρωί, προκειμένου να φτάσει στο σχολείο του. Εκεί ήταν οι φίλοι του, εκεί ήταν η γειτονιά του, εκεί ήταν ο κόσμος του όλος. Δεν είχε νιώσει ούτε μια στιγμή άνεση

και ζεστασιά από τη μέρα που εγκαταστάθηκαν σε τούτο το μέρος.

Η Ελένη κοιμόταν και πάλι βαριά. Ο Πάνος προσπάθησε να την ξυπνήσει ταρακουνώντας την ελαφριά, όμως εκείνη ούτε καν ενοχλήθηκε από το άγγιγμά του. Κάθισε ξανά στο σκαμπό και αναρωτήθηκε αν θα έπρεπε να κατεβάσει το τσουκάλι από το ντουλάπι και να βάλει να βράσουν λίγα μακαρόνια. Σίγουρα κι εκείνη θα πεινούσε σαν ζύπναγε. Ο θυμός που ακόμη δεν τον είχε εγκαταλείψει, φούντωσε ξανά καθώς συνειδητοποίησε πως το τσουκάλι θα έπρεπε να το πλύνει, γιατί προφανώς ο φίλος της μητέρας του που κάθισε ως αργά χθες τη νύχτα, είχε πεινάσει. Υπολείμματα από ριζότο υπήρχαν κολλημένα στα τοιχώματα του σκεύους, φαγητό που αποκλείεται να είχε μαγειρέψει η ίδια η Ελένη για τον εαυτό της, γιατί όπως εκείνη έλεγε συχνά, απεχθανόταν το ρύζι όπως ο διάβολος το λιβάνι.

Η φωτιά στο τζάκι είχε σχεδόν σβήσει, η Ελένη δεν έλεγε να ξυπνήσει, και ο Πάνος είχε αγανακτήσει. Έκλεισε τα μάτια του για μια στιγμή βασιζόμενος στις προηγούμενες σκέψεις του και τα άνοιξε ξανά απότομα. Δεν είχε αλλάξει απολύτως τίποτα. Αντίκρισε το ίδιο μισοσκότεινο δωμάτιο, με το μισοσβησμένο τζάκι. Τους ίδιους κακοσοβαντισμένους τοίχους να τον περικυκλώνουν και το ίδιο πάτωμα που καλυπτόταν με αυτά τα μπεζ πλακάκια που τόσο τον ενόχλησαν την ώρα εκείνη, χωρίς κάποιο συγκεκριμένο λόγο. Απέναντί του ακόμη κρεμόταν ο άθλιος ξεθωριασμένος πίνακας με τη λεπτή, πλαστική του κορνίζα. Ίσα που ξεχώριζε κανείς πως αυτό το μπλε που κατέκλυζε την επιφάνειά του, δεν ήταν άδειος ουρανός, αλλά

αφρισμένη θάλασσα. Πίσω του, ακόμη υπήρχαν τα δυο και μοναδικά ντουλάπια, από τα οποία αποτελούσαν την κουζίνα. Και μέσα στον νεροχύτη, το τσουκάλι ακόμη άπλυτο με κόκκους ρυζιού κολλημένους στο μεταλλικό του τοίχωμα.

Κοίταξε τη μητέρα του με απόγνωση. Φαινόταν τόσο γαλήνια σε αντίθεση με εκείνον! Πίστεψε πως έπρεπε πάση θυσία να βρει έναν τρόπο να τα αλλάξει όλα, εκείνη κιόλας τη στιγμή. Έπιασε το τελευταίο κούτσουρο που βρισκόταν μέσα στο κασόνι και σχεδόν το πέταξε στο τζάκι. Εκείνο προσγειώθηκε άτσαλα κάνοντας γδούπο και σηκώνοντας ένα μικρό σύννεφο από στάχτες. Η φωτιά καλύφτηκε από τον όγκο του και έσβησε τελείως.

«Αυτό μου έλειπε, τώρα πρέπει να την ανάψω ξανά από την αρχή.» Μονολόγησε το αγόρι και πήρε στα χέρια του το μπιτόνι με το πετρέλαιο.

Δέκα σχεδόν χρόνια είχαν περάσει. Δέκα χρόνια τα οποία ο Πάνος μπαινόβγαινε στα ιδρύματα και η Ελένη στα νοσοκομεία.

Η φωτιά που είχε ξεσπάσει στο μικρό τους σπίτι τότε, είχε αναστατώσει ολόκληρο το χωριό. Αρχικά, όλοι έδειξαν ενδιαφέρον για το μικρό αγόρι που είχε χάσει τα πάντα και σε λίγο θα έχανε και τη μητέρα του, μιας και οι γιατροί έλεγαν πως ήταν πολύ δύσκολο να μην υποκύψει στα εγκαύματά της. Έπειτα από λίγο καιρό όμως, όλοι θυμήθηκαν ποια ήταν αυτή η μητέρα και πως έβγαζε το ψωμί με το οποίο τάιζε το παιδί της και αναθεώρησαν. Έτσι, ο μικρός Πάνος αναγκάστηκε να ζήσει για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, τότε στο ένα ίδρυμα και τότε στο άλλο, ώσπου να σταθεροποιηθεί η κατάσταση της Ελένης. Όταν αυτό έγινε, όλοι μιλούσαν για θαύμα και για απίστευτα μεγάλη θέληση και δύναμη από τη μεριά της. Όμως και τότε τα προβλήματα για τον μικρό δεν λύθηκαν, μια και η Ελένη, ανίκανη πια να ακολουθήσει το προηγούμενο επάγγελμά της, είχε μείνει δίχως δουλειά, δίχως λεφτά και δίχως να μπορεί να παρέχει τα απαραίτητα ακόμη και στον ίδιο της τον εαυτό. Πέρασε τα μετέπειτα χρόνια της, σε κάποιο κέντρο αποκατάστασης, προκειμένου να μάθει να ζει με τον καινούργιο της εαυτό, ενώ ταυτόχρονα υποβαλλόταν στο ένα χειρουργείο μετά από άλλο.

Η ζωή της έμοιαζε με εφιάλτη. Με έναν αποτρόπαιο εφιάλτη τον οποίο συναντούσε όχι μόνο στα όνειρά της, μα και κάθε φορά που τύχαινε να καθρεφτιστεί σε κάποιο γυαλί το πρόσωπό της. Το παραμορφωμένο αυτό είδωλο, δύσκολα θα πίστευε κανείς πως ανήκε στην Ελένη που κάποτε γνώριζε. Πώς είχε χαθεί τόση

ομορφιά σε λίγες μόνο στιγμές; Ποια μοίρα την είχε καταραστεί, ή καλύτερα, ποιες κατάρεις είχαν ορίσει τη μοίρα της; Παρά τις χειρουργικές επεμβάσεις στις οποίες είχε υποβληθεί, η ζημιά στο πρόσωπο μα και σε ολόκληρο το κορμί της ήταν εμφανής. Όλα όσα είχα μάθει στο κέντρο αποκατάστασης, της είχαν φανεί αρκετά χρήσιμα και επιπλέον είχε αποδεχτεί πως η καινούργια της όψη ήταν κάτι το οποίο δεν θα άλλαζε ποτέ προς το καλύτερο, με ότι αυτό συνεπάγονταν. Αυτό τον τρόπο στα μάτια όσων τύχαινε να την αντικρίσουν όμως, δεν θα τον συνήθιζε ποτέ. Τρόμαζε ακόμη και η ίδια με τις εκφράσεις που έβλεπε στα πρόσωπά τους καθώς την κοίταζαν!

Τι σημασία είχαν πια όλα αυτά για εκείνην; Άλλωστε άνηκαν στο παρελθόν. Πλέον, η κατάσταση της υγείας της είχε επιβαρυνθεί τόσο, που της ήταν αδύνατον να κυκλοφορήσει. Οι ανεπανόρθωτες βλάβες που είχαν υποστεί οι πνεύμονές της, την έκαναν να νιώθει πως βρισκόταν αεροστεγώς κλεισμένη σε κάποιο κουτί. Αντί για τα τοιχώματα κάποιου κουτιού όμως, εκείνο που αντίκριζε όταν κατάφερνε να ανοίξει τα μάτια της, δεν ήταν πάρα το ταβάνι κάποιου νοσοκομείου. Νοσοκόμες και γιατροί την περιτριγύριζαν και εκείνη τους άκουγε να μουρμουρίζουν παράμερα σαν να τους είχαν λανθασμένα ενημερώσει πως εκτός από όλα τα άλλα είχε χάσει και την ακοή της.

«Σαράντα χρόνων είναι, μην σε ξεγελά η εμφάνιση!»

«Μια πόρνη ήταν που χαπακωνόταν για να κοιμηθεί!»

«Μα καλά αυτή έναν γιο δεν έχει; Που είναι αυτός;»

«Θα τον ενημερώσει ο γιατρός για την επιδείνωση αύριο. Καλά θα κάνει να βιαστεί αν θέλει να την προλάβει...»

Το άγγιγμα της φωτιάς δεν είχε αφήσει ανεπηρέαστους τους δακρυγόνους αδένες της. Δάκρυ δεν έσταξε από τότε όσα κι αν πέρασε η Ελένη, όσο κι αν πόνεσε. Έτσι κι εκείνη τη στιγμή, έμεινε ασάλευτη εκεί, να ακούει όλα όσα έβγαιναν από το στόμα των ανεύθυνων νοσοκόμων, μην μπορώντας να κάνει κάτι άλλο από το χαζεύει το λευκό ταβάνι, που μόνο η λάμπα φθορίου έκοβε τη συνέχεια της έκτασής του. Η μάχη που έδινε ο οργανισμός της προκειμένου να εξοικονομήσει οξυγόνο με την ακινησία του, την καθιστούσε ανίκανη να προβεί έστω και στην παραμικρή κίνηση. Τι κι αν μέσα της, σπάραζε; Τι κι αν ούρλιαζε η ψυχή της θέλοντας να ξεσκίσει το κορμί που την κρατούσε φυλακισμένη; Αυτό ήταν κάτι που δεν θα το μάθαινε ποτέ κανείς.

Μερικά χιλιόμετρα μακριά, ο Πάνος έδινε τα χέρια με τον ιδιοκτήτη του σπιτιού, το οποίο είχε μόλις νοικιάσει. Μπορεί να μην ήταν κανένα τεράστιο κτίσμα με πολλά δωμάτια και ηλιόλουστες βεράντες, όμως ήταν ακριβώς ό,τι είχε ονειρευτεί, ολιγαρκής όπως πάντα άλλωστε. Η Μαρία, η κοπέλα που μήνες τώρα γέμιζε τη ζωή του με ευχάριστες στιγμές, τριγύριζε στα άδεια δωμάτια κάνοντας όνειρα και σχέδια για το μέλλον. Στα είκοσι μόλις χρόνια της, με πλήρη συνείδηση και μετά από πολύ ώριμη σκέψη, είχε αποφασίσει πως θα δεχόταν την πρόταση του Πάνου. Θα ζούσαν μαζί, κάτω από την ίδια στέγη, μαθαίνοντας έτσι καλύτερα ο ένας τον άλλο μέσα από την κοινή τους καθημερινότητα. Ίσως αργότερα να νομιμοποιούσαν τη σχέση τους, περισσότερο για το χατίρι του αυστηρού πατέρα της, όμως

για την ώρα μια συγκατοίκηση θα τη χαροποιούσε και θα της χάριζε ασφάλεια και ελευθερία από τις ασφυκτικές και καταπιεστικές αρχές της οικογένειάς της.

Ο Πάνος την ξάφνιασε με ένα απότομο αγκάλιασμα, καθώς μπήκε στο άδειο υπνοδωμάτιο, πατώντας στις μύτες των ποδιών του.

«Επιτέλους μόνοι!» της ψιθύρισε στο αφτί και τη γύρισε προς το μέρος του, κλείνοντάς την σφιχτά μέσα στο κύκλο των χεριών του. Έπειτα έσκυψε λίγα εκατοστά και τη φίλησε παθιασμένα. Εκείνη, δέχτηκε ατάραχα το φιλή του κι έπειτα τον έσπρωξε ελαφριά, με την αστείρευτη επιθυμία της να τον κάνει να χαμογελά διαρκώς.

«Δεν θα σε αφήσω να με φιλήσεις ποτέ ξανά!» Του είπε δήθεν τσαντισμένα, προσπαθώντας να κρύψει το γέλιο πίσω από τα σφιγμένα της δόντια.

«Και γιατί παρακαλώ;» Ρώτησε ο Πάνος τάχα θιγμένος.

«Αυτό το μουστάκι σου, έλεος πια! Θα πρέπει να το ξυρίσεις. Με τσιμπά διαρκώς και θα χαλάσει την επιδερμίδα μου!» Τότε ήταν που δεν άντεξε και ξέσπασε σε δυνατά γέλια. Γιατί ήξερε πολύ καλά πως ο σύντροφός της, για λόγους που δεν της είχε ακόμη εκμυστηρευτεί, έτρεφε μεγάλη αγάπη γι' αυτό. «Πρέπει να διαλέξεις, ή το μουστάκι ή εμένα!»

Εκείνος, γνωρίζοντας πια το μικρό παιδί που η Μαρία έκρυβε μέσα της και την αστείρευτη ενέργεια που είχε, πέρα από το

χιούμορ και τις τόσες άλλες χάρες της, απάντησε όσο πιο σοβαρά μπορούσε.

«Ε λοιπόν, αποφάσισα... φυσικά το μουστάκι!» και βλέποντας το παιχνιδιάρικο, γεμάτο νάζι και προσποιούμενο παράπονο βλέμμα της, άρχισε να την κυνηγά παρασέρνοντάς την σε ένα παιχνίδι που θύμιζε εκείνο των δεκάχρονων στις αλάνες. Τα ποδοβολητά αντηχούσαν παντού τριγύρω, καθώς ο άδειος από έπιπλα χώρος έκανε τον ήχο να φαντάζει πιο δυνατός, πιο απόκοσμος. Λαχανιασμένος ο Πάνος σταμάτησε απότομα. Ήταν το κινητό του αυτό που άκουγε; Ναι, ήταν. Ψάχνοντας στις τσέπες του μπουφάν του, το βρήκε και αφού περίμενε λίγες στιγμές την ανάσα του να επανέλθει, απάντησε στην εισερχόμενη κλήση ξέπνοα.

Μισή ώρα αργότερα, το χέρι του έσφιγγε το παραμορφωμένο χέρι της Ελένης τόσο σφιχτά, που όταν το συνειδητοποίησε βάλθηκε να το χαλαρώσει. Εκείνη τη στιγμή όμως, τα μάτια της γυναίκας άνοιξαν απότομα. Το χέρι της κράτησε το δικό του ακόμη πιο σφιχτά και ψίθυροι βγήκαν από τα αφυδατωμένα χείλη τόσο ξεψυχημένα, που αναγκάστηκε να κολλήσει σχεδόν το αφτί του στο πρόσωπό της για να καταλάβει.

«Μην με αφήνεις. Κρατά με σφιχτά, γιε μου. Μην με αφήνεις...»

Ο Πάνος ήξερε καλά πως χρόνος πολύς δεν υπήρχε. Υπήρχαν όμως τόσα που έπρεπε να ειπωθούν! Με το πρόσωπό του λίγα εκατοστά από το δικό της, άρχισε να καταθέτει όλα αυτά που τόσα χρόνια ανέβαλλε, όλα αυτά που ήθελε να εξομολογηθεί τόσο καιρό.

«Ήθελα να τα αλλάξω όλα μητέρα. Ήθελα μια καλύτερη ζωή για εμάς. Όμως δεν ήμουν άξιος να το κάνω. Δώδεκα χρόνων βλέπεις, αμούστακο παιδί ακόμη, πού να έβρισκα τα λεφτά για να σε πάρω από εκεί; Πώς να έβγαζα από το σπίτι όλους εκείνους που μας έδιναν τα χρήματα; Δεν σου κρύβω πως όταν έμαθα το αντάλλαγμα, πως όταν κατάλαβα γιατί μόνο άντρες είχες για φίλους, σοκαρίστηκα. Παιδί ήμουν και μου είπαν τόσες λεπτομέρειες οι γυναίκες εκείνου του καταραμένου χωριού σαν μου γέμιζαν το πιάτο που με έθρεφε τις πρώτες εκείνες ημέρες. Έμαθα γιατί κι εκείνος με το μεγάλο στομάχι δεν μας έπαιρνε ποτέ λεφτά για τα ξύλα που μας κουβαλούσε, έμαθα και γιατί ο άλλος, ο βοσκός έφερνε κρέας και δεν τον πληρώναμε τα Σάββατα. Όχι μάνα, μην ντρέπεσαι, μη λυπάσαι και μη νιώθεις άσχημα για τίποτα από όλα αυτά. Σε ευχαριστώ για ό,τι έκανες, σε ευχαριστώ που σκότωνες κάθε μέρα το σώμα μα και την ψυχή σου για να έχω εγώ το γάλα μου κάθε πρωί. Σε ευχαριστώ για κάθε χάδι που μου χάριζες σαν έφευγαν οι άντρες από το σπίτι μας. Δεν κοιμόμουν τότε μάνα, ξύπνιος ήμουν και έκανα ψέματα πως ροχάλιζα για να μην νευριάσεις που δεν είχα ακόμη αποκοιμηθεί. Κι όμως δεν κοιμόμουν! Ήξερα πως δεν ήθελες να ακούω, ήξερα πως κάτι ήθελες να κρύψεις κάτω από τον ήχο της μουσικής που έβαζες τις νύχτες μα δεν ήξερα τι. Άργησα να καταλάβω, όμως το έκανα. Κι όταν εκείνοι έφευγαν; Γιατί δεν έκλεινες το ράδιο; Ποιον ήχο ήθελες να καλύψεις τότε; Τους λυγμούς σου, έτσι δεν είναι; Ναι, τους λυγμούς σου. Στο καινούργιο σπίτι η Μαρία διάλεξε το δωμάτιο που θα μείνεις εσύ. Είναι σκοτεινό και θα βάλουμε και χοντρές κουρτίνες, όπως ακριβώς σου αρέσει. Ξεκουράσου τώρα, και φρόντισε...»

Το χέρι της Ελένης έσφιζε ακόμη πιο πολύ το δικό του, κάνοντάς τον στιγμιαία να απορήσει πού έβρισκε η μητέρα του όλη αυτή τη δύναμη. Τον τράβηξε ακόμη πιο κοντά της. Πλέον τα χείλη της ακουμπούσαν στον λοβό του αφτιού του και η ανάσα της του ζέσταινε το πλάι του λαιμού.

«Ότε κι εγώ κοιμόμουν, γιε μου. Είδα το σύννεφο της στάχτης να αιωρείται. Είδα κι εσένα να πιάνεις το μπιτόνι με το πετρέλαιο και να μουσκεύεις το χαλί. Σς... μη μιλάς! Είδα να παίρνεις τα σπέρτα και να ρίχνεις εκείνο που επιτέλους κατάφερες να ανάψεις μετά από ώρα μπροστά από το τζάκι και όχι μέσα σε αυτό. Σςς... μη με διακόψεις, δεν θα έχω άλλη ευκαιρία! Ξέρω... ξέρω γιατί το έκανες. Πολλές ήταν η φορές που είχα σκεφτεί να κάνω το ίδιο. Να τα στείλω όλα στον αγύριστο και να κάνουμε μια καινούρια αρχή ξεκινώντας από το μηδέν. Μα ήμουν δειλή, διάλεγα πάντα τον εύκολο δρόμο, το εύκολο χρήμα. Εύκολο χρήμα...! Εύκολο δεν ήταν αλλά...»

Ένας δυνατός βήχας την έπνιγε τώρα πια, όμως εκείνη δεν σταμάτησε να κρατά σφιχτά το χέρι του γιου της. Και περνώντας τη μεγαλύτερη ανάσα που της επέτρεπαν τα κατεστραμμένα της πνευμόνια, κατάφερε να εκφράσει τα τελευταία της λόγια.

«Κι όμως δεν κοιμόμουν! Εγώ σε ευχαριστώ γιατί με ανάγκασες να σταματήσω να σκορπώ τα κομμάτια της ψυχής μου... Σε ευχαριστώ!»

Το χέρι της χαλάρωσε και έπεσε βαρύ στο λευκό σεντόνι που κάλυπτε το κρεβάτι του νοσοκομείου. Η ανάσα της έπαψε να ζεσταίνει το αφτί του και τα χείλη της έμειναν ασάλευτα, νεκρά.

Εκείνος, απομακρύνθηκε μερικά εκατοστά και κοίταζε βαθιά μέσα στα ακίνητα μάτια της, ψάχνοντας έστω κι ένα ελάχιστο σημάδι ζωής. Όμως το μόνο που είδε να κινείται, ήταν ένα δάκρυ που πήγαζε από τις κόγχες της και είχε χαράξει πορεία προς τη βάση του λαιμού της. Ένα δάκρυ που φυλασσόταν καλά κρυμμένο όλα αυτά τα χρόνια, απελευθερώθηκε εξαγνίζοντας την ψυχή της. Στέλνοντάς την σε κόσμους πιο φωτεινούς, πιο ανώδυνους.

Τέλος